

**КОСТАДИН СЕМЕРДЖИЕВ
В НАЙ-БЛИЗКО
СЪТРУДНИЧЕСТВО НА
МУЗЕЙНОТО ДЕЛО**

chitanka.info

Приятелството към музейното дело и паметниците на културата е израз на здраво гражданско съзнание. То осъществява приемственост на поколенията в материалната и духовна култура на родния край. Заздравява и обогатява традиции, възделения и стремления към нови висоти и върхове за процъфтяването ѝ.

Трявна е привлекателна и забележителна преди всичко с тази приемственост и самобитност в минало и настояще, с възрожденската атмосфера, в удивителната си българщина в своето развитие. Нейните многобройни музейни експонати и обекти са съхранили само част от голямото богатство, което крие в недрата си тревненският край. Тук всеки кът, улица и къща има неразгадани и неразкрити ценности и достойнства. Те са били и продължават да бъдат предмет на нови страници от минало и настояще.

Тези задачи в своето развитие обуславят и мотивират приятелството и вещата заинтересованост на нейните граждани. Приятелството към музейното дело е проява още от 30-те години на XIX век. Г. С. Раковски и Васил Априлов поставят въпроса за опазване и разкриване на културно-историческото наследство. През 50-те години на същия век ентусиазирани дейци от Свищов, Шумен и другаде са създали първите музейни сбирки.

В Трявна приятелство с музеите съществува много отдавна, през всички времена. То е заложено в душевността на тревненеца. Известни са редица дейци от близко и далечно минало, които са съхранили свои лични архиви с ценни материали от историята на родния край. Други са отдавали свои средства в принос на това дело, изразявайки патриотизма си и обичта си към неговата духовна култура.

През 70-те години на XX век в страната възникнаха и т.н. „Дружества за приятели на музеите и паметниците на културата“. В Трявна официално Дружеството е създадено на 31.05.1974 г. Негови първи ръководители са Катя Николова и Вера Христова, с участие и на самите основоположници на музейното дело в много пълноценно взаимодействие.

Регистрираните първи 20 основоположници са: Стоянка Сиракова, Ружа Скрежева, Цаньо Митев, Веска Рачева, Иван Димов, Никола Духлев, Пенчо Донеv, Надежда Донева, Христо Василев, Станчо Станев, Здравка Станчева, Коста Йоцов, Милка Иванова, Иванка Бонева, Катя Николова, Вера Христова, Дочо Дочев, Марин

Цурев, Койчо Христов, Анна Кожухарова, Д-р Беров, Ганка Калчева. Председателството се пое от Вера Христова и Катя Николова, и двете щатни служители. Те свързаха широка програма между своите дела с възникващите през това време прояви на „Народната памет разказва“. Утвърждава се и „Празника 7 октомври“ като повод за разгръщане масовизацията на дружествата в страната и обогатяване на тяхната дейност. Поставя се организирано привличане на съмишленици от селата на тревненския край — учители, общественици, будни и предприемчиви хора. Предано и въодушевено те се включват в разкриване на миналото и настоящето на своя край в бита, занаяти, навици, постижения, исторически проучвания и пр. прояви.

Амбициозно и щателно се осъществяват I-ва и II-ра краеведческа конференция 1978, 1981-ва с разработени 11 теми в първата и 14 участници във втората. Това са Вера Христова, Катя Николова, Ружа Скрежева, Васил Христов Михалев, Станчо Станчев, Петър Богданов, Радослав Колев, Радо Тодоров, Иван Димов, Илия Николов, Кольо Божков, Недка Пенчева, Кина Резачева, Здравка Станчева, Вичка Попова.

Разработените теми са ценен архив и достояние в музеите за бъдещи разработки. Лично аз бях привлечен в музейното дело през 1983 г. с участие в III-та и IV-та краеведческа конференция и поех председателството на дружеството на мястото на щатните в музея Вера Христова и Катя Николова, които продължиха сътрудничеството си. Новото ръководство на дружеството се комплектува от Катя Николова, инж. Стоян Стоянов, Ганка Гогуманова и свещеник Цветан Методиев, с много щедро подпомагане от щатните музейни служители и особено дейно от Кольо Пенчев, Иванка Бонева, Недка Пенчева.

Даденият положителен старт на дружеството и спечеленият авторитет допринесе за утвърждаването му в града и околните села. Броят на неговите участници нарасна на 51 редовни и допълнителни сътрудници в училищата, в селата и читалищата в Трявна и Плачковци.

Основните направления, които определят и специфичния му характер — приятелството на музейното дело — са: агитационно-разяснителната работа за значението на културно-историческото наследство; активна събирателска и проучвателна работа за обогатяване на музейните фондове и нови веществени и документални свидетелства за историята, изкуството и културата, живота на хората в

този край от древност до днес; непосредствена грижа за опазване на музейното богатство, етнографските и архитектурни паметници и природни забележителности.

В тези направления дружеството реализира ежегодно най-активни участия в Славейковите дни; участие в теоретичните конференции за 800-години от въстанието на Асен и Петър и възстановяване на българската държава; 200 годишнина на поп Йовчо; откриване на музейните експозиции; филателната експозиция — дарение Никола Живков, срещи „Общуване с природата“ в туристически дом „Бръшлян“; литературни музикални вечери в клуб „Дръзновение“; „Алекови вечери“ в Калинчевата къща; честване годишнините на Левски в музея на иконата; 7-ми октомври — празник на приятелите на музеите; организирани срещи на бяло сладко и кафе в празнични дни. В събирателната и проучвателна работа за обогатяване музейните фондове забележителни са резултатите от провеждане на краеведческа конференция 1974–1989. В резултат от натрупаните разработки се осъществи и печатното издание „От ръката Тревненска“ и др.

Проявен бе жив интерес от дружеството по реставрация в Трявна на възрожденската ѝ архитектура. Сериозни стъпки бяха предприети и по възстановяване на паметника на Капитан Дядо Никола, въпрос продължаващ да бъде актуален, предизвикал редица трудности и противоречия. Въпрос, който остава нерешен и свързан неизбежно с историческата правда за Възрожденска Трявна.

В съвместните прояви на специализирания музей дейно беше и участието на МВГ „Здравец“ към Туристическо дружество „Планинец“ в Трявна. В изявите на МВГ „Здравец“ бе обезпечавано културно шефство към музейните експозиции в различни нейни поводи и празненства. Забележителни в това отношение бяха организираните чествания на годишнина от обесването на Левски, на Алеко Константинов в Калинчевата къща, в Райковата къща и самата сграда на Славейковото школо.

Заедно със своите събирателски и проучвателни дейности от миналото на тревненския край, дружествените приятели, като престижни и авторитетни граждани, вземаха най-живо участие в публикации в местния печат, местното радио. Те бяха редови хора, без професионален опит, но с буден балканджийски дух.

С особено задоволство бих искал да отбележа, че дружеството на приятелите на музеите и паметниците на културата активно сътрудничесе в организиране на срещи и публични прояви по честване на забележителни музикални дейци, като Янко Мустаков, Надя Афеян, Светла Тенева, Мария Славкова. Паметен е онзи момент от честване на видната оперна певица Мария Славкова по повод нейната годишнина, когато на самото честване присъстващите чува запис от нейното обаждане от Германия по телефона на 18.10.1999 г. Мария Славкова сподели: „Щастлива съм, че съм изхвъркнала от този чудесен град и съм горда, че с нещо мога да допринеса за него“. И само три години след това — 17.06.2002 г., тя угасна — едно светило за Трявна. Подобни срещи биваха организирани и за другата забележителна оперна певица Светла Тенева и срещи с откритите пръснати сродници от фамилията на Янко Мустаков — потомци от Свищов, Видин, Русе, Варна, София, от самата Трявна.

Важно е да се отбележи, че преките сътрудници и участници в проявите на дружеството на приятелите на музеите и паметниците на културата, бяха изключително предани на това дело. Обществеността им дължи признателност. Те не жалеха сили и време, за да проучат и събират, да пишат и комплектуват свои ценни теми и достояния в културната съкровищница на Трявна.

Във всички свои прояви дружеството работеше с много полезна подкрепа и съдействие на ръководителите на музеите и паметниците на културата в лицето на Кънчо Пенчев, Иванка Бонева, Недка Пенчева, Цветан Колев, Тодор Шарланджиев, Кольо Божков. Благоприятно дружеството бе обезпечено и със свой офис в сградата на музея и работеше в най-близък контакт с щатните музейни дейци.

Като деец в това дело бях много близък в контактите си с видния деец Цаньо Антонов, големия колос в резбарското изкуство и културата, един забележителен човек.

В настоящия момент дружеството го няма като организационна структура. Но него го има като явление и действие в приемствеността, която Трявна има от настоящите поколения. В архивните материали на музея техният принос се зачита и цени. Новите поколения на Трявна са обградени от висококвалифицираните щатни служители на Музея с много разнообразни съвременни изяви и новости в музейното дело. Специализираният музей за резбарско и зографско изкуство

осъществява контакти и взаимност с много подобни институции в страната. Мисля, че в своята 50 годишнина, скромен дял и място заема дружеството на приятелите на музейното дело и неговите въодушевени радатели.

Физически някои от тези лица вече ги няма, но тяхната памет ще живее в словата, които са оставили след себе си като ценен дух в тяхната проучвателна и публицистична дейност.

С пожелание тази юбилейна годишнина на музейното дело да бъде ново начало, да расте, да се обогатява и бъде най-ценен фактор за процъфтяване на Възрожденска Трявна!

Честит юбилей!

Март, 2013 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.